

ANORDNARE AV YRKESUTBILDNING

KOMPETENSBASERAD, KUNDORIENTERAD OCH EFFEKTIV YRKESUTBILDNING - GENOMFÖRANDE AV SJÄLVVÄRDERING

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) genomför 2016–2017 ett utvärderingsprojekt som går under namnet Kompetensbaserad, kundorienterad och effektiv yrkesutbildning och som syftar till att med tanke på framtiden ta fram information om huruvida inriktningen på kompetens förverkligats. Dessutom produceras information om god praxis. Avsikten är att med hjälp av utvärderingen stödja beslutsfattandet i samband med reformen av yrkesutbildningen och arbetet med att utveckla en kompetensbaserad och kundorienterad yrkesutbildning. Utvärderingen är en del av den utrednings- och forskningsverksamhet som stöder beslutsfattandet i statsrådet.

Utvärderingen baserar sig på självvärderingar som utbildningsanordnarna genomför i november och december 2016 i grupper bestående av representanter från ledningen, undervisningspersonalen, de studerande och arbetslivet. Dessutom baserar den sig på 4–6 regionala paneldiskussioner som ordnas våren 2017. Även annat material tas fram i utvärderingen.

På utvärderingsprojektets webbplats (www.osaamisperusteisuus.karvi.fi/sv) finns anvisningar om utvärderingen och mer information om projektet. Webbsidorna uppdateras kontinuerligt med aktuella frågor, material och resultat. Via denna sida är det också möjligt att ställa frågor och diskutera utvärderingen.

Mellanrapporten för utvärderingen blir klar våren 2017 och slutrapporten före utgången av 2017.

Anvisningar om utvärderingen finns i **bilaga 1**. Självvärderingarna görs i Digium-systemet senast **20.12.2016**.

Ytterligare information

Utvärderingsråd Aila Korpi, aila.korpi@karvi.fi

Utvärderingsplanerare Johanna Holopainen, johanna.holopainen@karvi.fi

Anu Räisänen
Enhetschef, projektchef

Aila Korpi
Utvärderingsråd, projektledare

Bilagor

Bilaga 1. Utvärderingsanvisningar

1. Bakgrund

Nationella centret för utbildningsutvärdering (NCU) genomför som en del av statsrådets utrednings- och forskningsverksamhet utvärderingsprojektet **Kompetensbaserad, kundorienterad och effektiv yrkesutbildning**. Projektet anknyter till spetsprojekt 2 KOMPETENS OCH UTBILDNING i det strategiska regeringsprogrammet, som syftar till att reformera yrkesutbildningen, dess strukturer och finansiering på ett sätt som bevarar behörigheten för fortsatta studier.

Syftet med projektet är att med tanke på framtiden producera **information om huruvida kompetensinriktningen förverkligats och om vilka faktorer som främjar och vilka faktorer som hämmar kompetensinriktningen**. Informationen ska basera sig på mångsidig data och tolkningar av flera aktörer. Målsättningen med utvärderingen är att bidra till att man i reformen av yrkesutbildningen väljer de rätta och ändamålsenliga tyngdpunktsområdena med tanke på yrkesutbildningens och yrkesutbildningssystemets funktionalitet och utveckling samt utbildningens attraktionskraft och status.

I utvärderingen tas fram information om vad utbildningsanordnarnas ledning, lärare och studerande samt arbetslivet anser om förverkligandet av kompetensinriktningen och kundorienteringen och vad de anser om utvecklingsbehoven inom yrkesutbildningen. Dessutom samlas information in av yrkesutbildningens viktigaste intressenter, av representanter för undervisningsförvaltningen och av olika experter samt från andra informationskällor, såsom informationssystem och nationella utvärderingsrapporter.

Över utvärderingen utarbetas mellan- och slutrapporter om läget i fråga om kompetensinriktningen och om kostnaderna för den. Slutrapporten kommer också att innehålla beskrivningar av god praxis.

2. Kompetensinriktningen som utvärderingsobjekt

Kompetensinriktningen och arbetslivsorienteringen inom yrkesutbildningen har styrt yrkesutbildningen i nästan 20 år. Redan 1993 infördes yrkesinriktade studiehelheter baserade på verksamhetshelheter i arbetslivet samt mål och kriterier fastställda i form av kunnande i de nationella grunderna för läroplanen för de yrkesinriktade grundexamina.

I samband med examensreformen inom den grundläggande yrkesutbildningen, som trädde i kraft 1.8.2015, definierades kompetensinriktningen bland annat på följande sätt:

"Kompetensinriktningen beskriver examinandens kunnande oberoende av i vilken form utbildningen ordnas eller hur examinanden förvärvat sitt kunnande och bidrar till att läroanstaltsutbildning, läroavtalsutbildning eller fristående examina smidigare kan kombineras. Grundexamen är en kompetenshelhet som är uppbyggd av examensdelar som omfattar ett visst kunnande. Kompetenspoängen anger omfattningen av kunnandet. Kompetenspoängen för examensdelarna bestäms utifrån täckningen, svårighetsgraden och betydelsen av det kunnande som ingår i examensdelarna i förhållande till de krav på yrkesskicklighet och de mål för kunnandet som gäller hela examen. Studier innebär att förvärva kunnande och inläring i arbetet att förvärva kunnande på arbetsplatser. Genom att bedöma kunnandet säkerställs kvaliteten på kunnandet.

I och med kompetensinriktningen finns det variation i fråga om hur mycket tid de studerande använder för att förvärva kunnande. Denna variation beror på deras individuella val, sätt att förvärva kunnande, tidigare studier, arbetserfarenhet och annat tidigare förvärvat kunnande.

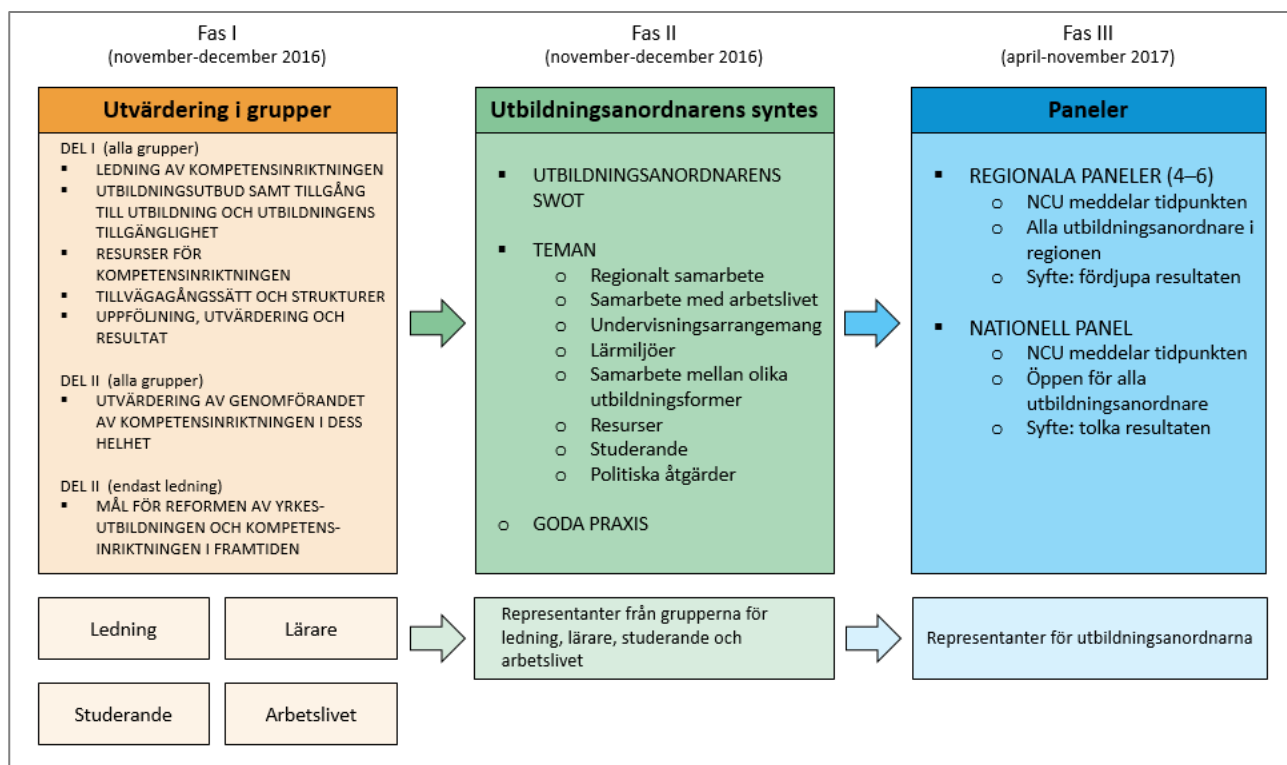
När det gäller bedömningen av kunnande innebär kompetensinriktningen en övergång från bedömning av enskilda studieprestationer till bedömning av omfattande kompetenshelheter som motsvarar arbets- och verksamhetsprocesser inom arbetslivet. Dessutom möjliggörs påvisande av individuellt kunnande med individuella yrkesprov."

Även kundorientering och effektiv verksamhet är nära kopplade till kompetensinriktningen. Till kundorienteringen hör bland annat att utbildningsanordnaren känner till sina kunders (till exempel de studerandes och arbetslivets) förväntningar och behov och att dessa behov styr planeringen och genomförandet av utbildningstjänsterna. Det är också av stor vikt att kunden kan påverka utvecklingen av utbildningstjänsterna och hur tjänsterna tillhandahålls honom eller henne. Kunden bör också ha möjlighet att bedöma hur väl leverantören av utbildningstjänsten har lyckats i denna uppgift.

Verksamhetens effektivitet kan däremot beskrivas av bland annat utbud av utbildningar, utbildningens aktualitet och reaktionsförmåga, pedagogiska arrangemang, undervisningens kvalitet och samarbetspartner, utbildningarnas längd, avbruten/fullföljd utbildning, multipel utbildning och tillgodoräknande, personal, lokaler och utrustning, lagstiftning och avtal samt läroanstaltens ledningskultur.

3. Hur organiseras utbildningsanordnarens självvärdering

Utvärderingen av kompetensinriktningen omfattar verksamheten hos alla utbildningsanordnare som ordnar examensinriktad yrkesutbildning¹ i dess olika former². Utvärderingen genomförs i **tre faser** enligt figur 1. Det material som nu ska sammanställas utifrån utbildningsanordnarnas självvärderingar omfattar utvärderingens första och andra fas.

Figur 1. Utvärderingens faser

¹ Yrkesinriktad grundexamen, yrkesexamen, specialyrkesexamen

² Grundläggande yrkesutbildning vid läroanstalter, fristående examina och utbildning som förbereder för dem, läroavtalsutbildning

3.1 Utvärderingens första fas

Utbildningsanordnaren tillsätter särskilda grupper som utför utvärderingarna (ledning, undervisningspersonal, studerande, arbetslivsrepresentanter). Deras uppdrag är att enligt en egen tidsplan bedöma hur kompetensinriktningen förverkligas i utbildningsanordnarens verksamhet. Utvärderingsobjekten och där tillhörande mål har härletts från de nationella målen för kompetensinriktningen.

Utvärderingsgruppernas sammansättning:

- till **ledningens utvärderingsgrupp** kallas representanter från utbildningsanordnarens och de olika utbildningsformernas ledning samt ekonomi-, personal- och informationsansvariga
- till **undervisningspersonalens utvärderingsgrupp** kallas personer som ansvarar för planeringen och genomförandet av undervisningen för studerande som studerar för olika examina och inom olika utbildningsformer samt personer som ansvarar för handledningen av de studerande³
- till **de studerandes utvärderingsgrupp** kallas studerande som studerar för olika examina och inom olika utbildningsformer samt studerande i olika stadier av studierna⁴ och
- till **arbetslivets utvärderingsgrupp** kallas arbetsgivare och arbetsplatshandledare/-utbildare som ansvarar för inläring i arbetet/utbildning på arbetsplatsen samt andra aktörer som deltar i genomförandet av kompetensinriktningen, såsom representanter för yrkesprovsorganen och för delegationerna för yrkesutbildning.
- **Den utbildning som ordnas som yrkesinriktad vuxenutbildning och utbildning inriktad på fristående examina** utvärderas i första hand i de ovannämnda grupperna. Om detta av någon särskild anledning inte är möjligt kan vuxenutbildningen utvärderas separat. I dessa fall skickar NCU en utvärderingsblankett för vuxenutbildningen på begäran av kontaktpersonen.

Utvärderingen:

- NCU skickar anvisningar om utvärderingen, utvärderingsblanketter i Word-format till grupperna samt svarslänkar till den kontaktperson som utbildningsanordnaren utsett. Kontaktpersonen skickar på förhand anvisningarna om utvärderingen till alla medlemmar i utvärderingsgrupperna samt gruppernas egen utvärderingsblankett så att dessa kan förbereda sig för utvärderingen.
- Varje grupp fyller i den egna utvärderingsblanketten via den elektroniska svarslänken i Digium-systemet.
- Varje grupp diskuterar sig fram till ett gemensamt ställningstagande till påståendena i blanketten och till ett gemensamt svar på de preciserande frågorna i anknytning till dem. Utvärderingsblanketterna innehåller också öppna punkter där grupperna kan ge kompletterande synpunkter som de anser viktiga, till exempel särdrag i fråga om utbildningsformerna.
- Man kan göra avbrott i utvärderingen genom att trycka på knappen "Fortsätt senare". Då skickar programmet en länk till e-posten, och genom att klicka på den länken kan man fortsätta utvärderingen.
- När utvärderingen är klar ska gruppen **spara och skriva ut** sina svar i Digium-systemet så att svaren kan användas som underlag för utvärderingen i den andra fasen (syntesutvärderingen) och för utbildningsanordnarens eget utvecklingsarbete.
- **Utvärderingen skickas till NCU genom att klicka på knappen "Skicka"**.
- Slutligen kommer medlemmarna i utvärderingsgrupperna överens om vem av medlemmarna (minst två personer) ska delta i utvärderingens andra fas.

---

³ Till exempel lärare, utbildare, personer som ansvarar för planering, administration och övervakning av läroavtalsutbildningen, handledare inom yrkesutbildningen för studerande med särskilda behov och studiehandledare.

⁴ Utvärderingen kan också genomföras av elevkåren, eller så kan man låta de studerande komma till tals på andra sätt.

3.2 Utvärderingens andra fas

- Utbildningsanordnaren bjuder in minst två representanter från varje grupp som utförde den första utvärderingen (ledningen, lärarna, de studerande, arbetslivet) att delta i **syntesutvärderingen**, där uppgiften är att bilda en gemensam uppfattning om läget i fråga om kompetensinriktningen (med en SWOT-analys) och se vilka krav den ställer med avseende på olika teman. Dessutom bedöms hur reformen av yrkesutbildningen inverkat på kompetensinriktningen. Under utvärderingen samlas också in goda praxis för att främja den kompetensbaserade och kundorienterade yrkesutbildningen.
- För syntesutvärderingen skickar NCU en blankett i Word-format samt en svarslänk till kontaktpersonen. Kontaktpersonen i sin tur skickar blanketten på förhand till medlemmarna i syntesutvärderingsgruppen.
- Utvärderingen görs via svarslänken i Digium-systemet.
- Man kan göra avbrott i utvärderingen genom att trycka på knappen "Fortsätt senare". Då skickar programmet en länk till e-posten, och genom att klicka på den länken kan man fortsätta utvärderingen.
- När utvärderingen är klar ska gruppen **spara och skriv ut** en sammanställning av svaren så att svaren kan användas som underlag för en eventuell regional paneldiskussion och för utbildningsanordnarens eget utvecklingsarbete.
- **Utvärderingen skickas till NCU genom att klicka på knappen "Skicka".**

3.3 Tidsplan för utbildningsanordnarnas självvärdering

Utbildningsanordnarna kan ordna sina utvärderingar vid en tidpunkt som passar dem. Utvärderingsmaterialen (gruppernas utvärderingar och utbildningsanordnarens syntesutvärdering) ska skickas till NCU senast **20.12.2016**.

4. Paneldiskussioner (utvärderingens tredje fas)

- NCU analyserar resultaten av anordnarnas självvärderingar i januari-februari 2017 och väljer geografiska områden för de regionala paneldiskussionerna som ordnas i april-maj 2017. Det ordnas 4–6 paneldiskussioner, och alla utbildningsanordnare i dessa områden bjuds in. De regionala paneldiskussionerna fördjupar den information som självvärderingarna gav om läget i fråga om kompetensinriktningen. I panelerna analyserar anordnarna tillsammans resultaten av sina egna utvärderingar och diskuterar sig fram till en uppfattning om hur de tillsammans har lyckats i följande frågor: det regionala utbildningsutbudet, utvecklingen av gemensamma lärmiljöer, handledningen av de studerandes lärprocess och samarbetet med arbetslivet.
- NCU skickar separat information om de regionala paneldiskussionerna.
- NCU samlar in utvärderingsdata även av andra aktörer, både genom enkäter och intervjuer.
- I november 2017 ordnar NCU en nationell paneldiskussion där utvärderingsresultaten tolkas tillsammans med utbildningsanordnarna och andra intressentgrupper. Evenemanget är öppet för alla utbildningsanordnare.